

2022-06-09
S2022/02860 (delvis)

Socialdepartementet

Totalförsvarets forskningsinstitut
164 90 Stockholm

Uppdrag att genomföra en studie avseende utländskt ägande och investeringar inom hälso- och sjukvården och omsorgen

Regeringens beslut

Regeringen ger Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att genomföra en studie avseende utländskt ägande och investeringar inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Syftet är att belysa risker samt bidra till ökad kunskap och en bättre bild av utländskt direkt och indirekt ägande inom vård- och omsorgssektorn i Sverige. Denna kunskap är en förutsättning för arbetet med att stärka det civila försvaret.

En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 februari 2023.

I genomförandet av uppdraget bör FOI föra dialog med Inspektionen för vård och omsorg.

För uppdraget får FOI under 2022 använda 1 000 000 kronor varav 500 000 kronor ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2022 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa anslagsposten 9 Civilt försvar – hälso- och sjukvård samt 500 000 kronor mot det under utgiftsområde 9 uppförda anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet anslagsposten 8 Utvecklingsmedel – Kammarkollegiet. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2022.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2023 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisningar, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Den 11 april 2019 trädde Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen (EU-förordningen) i kraft. EU-förordningen tillämpas sedan den 11 oktober 2020. Ett grundläggande syfte med förordningen är att skapa en rättslig ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning.

I augusti 2019 tillsatte regeringen Direktinvesteringsutredningen (dir. 2019:50). Utredningen hade i uppdrag att föreslå de anpassningar och kompletterande bestämmelser som var nödvändiga för att EU-förordningen ska kunna tillämpas i Sverige. Utredningens förslag ledde till att lagen (2020:826) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om utländska direktinvesteringar och förordningen (2020:827) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om utländska direktinvesteringar trädde i kraft den 1 november 2020.

Direktinvesteringsutredningen fick även i uppdrag att lämna förslag på hur ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden kan utformas. Enligt utredningens förslag (SOU 2021:87) ska Inspektionen för strategiska produkter (ISP) ansvara för granskningen av utländska direktinvesteringar. Enligt förslaget ska den som har för avsikt att göra en investering som omfattas av lagen vara skyldig att anmäla investeringen till myndigheten. Myndigheten kan därefter hindra investeringar som kan medföra skada för säkerhetsintressen. Regelverket föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den 4 juni 2020 fick FOI i uppdrag av regeringen att genomföra en studie om utländska investeringar i skyddsvärda verksamheter (UD2020/07592). I uppdraget ingick bl.a. att beskriva riskerna med utländska direktinvesteringar i skyddsvärda verksamheter, ange generella egenskaper och omständigheter hos investerare som kan innebära en säkerhetsrisk vid en investering samt att kartlägga vilka områden och branscher där utländska direktinvesteringar kan få negativa konsekvenser för säkerheten. Uppdraget redovisades den 30 november 2020. I rapporten lyfter FOI bl.a. vikten av tillgång till

hälso- och sjukvård och att det under kriser kan bli särskild belastning på denna sektor. Det kan även bli svårigheter att få tag på vissa läkemedel samt hälso- och sjukvårdsutrustning om de globala värdekedjorna och handeln skulle påverkas.

Strategiska uppköp eller investeringar som görs i företag som bedriver verksamhet inom skyddsvärda områden innebär risker. Det gäller särskilt när investeraren har koppling till slutna, odemokratiska och antagonistiska stater. Om stora delar av en samhällsviktig sektor som till exempel hälso- och sjukvård samt omsorg köps upp, finns risker kopplade till att tillgång till sådana funktioner och verksamheter blir starkt beroende av andra stater. En stark demokratisk kontroll över välfärden är viktigt för en bra beredskap och hög motståndskraft. Hälso- och sjukvården samt omsorgen är till sin natur och organisation omfattande och komplex. En mängd olika aktörer är inblandade eller berörs, både inom offentlig och privat sektor. De sammantagna resurserna är omfattande, men kan vara svåra att överblicka, framför allt på nationell nivå. Detta förutsätter en god beredskapsplanering där ordinarie verksamhet är dimensionerad och strukturerad för att klara en snabb omställning. Regeringen ger därför FOI i uppdrag att genomföra en studie avseende utländskt ägande och investeringar inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Syftet är att belysa risker samt bidra till ökad kunskap och en bättre bild av utländskt direkt och indirekt ägande inom vård- och omsorgssektorn i Sverige.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Martina Bergström

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Försvarsdepartementet/MFU

Finansdepartementet/BA

Inspektionen för vård och omsorg

Sveriges Kommuner och Regioner